

Gospodarski vestnik

Št. 1.

V Gorici, dne 1. januarja 1924.

Leto II.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno 10 lir.
Posamezna številka 1 L.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via Giosue
Carducci št. 7./1.

OB NOVEM LETU.

Izdali smo v preteklem letu 1923 tri številke našega lista. Uverili smo se, da je bil list na sploh dobro sprejet, iz česar sledi, da je bil tudi potreben. Z novim letom smo listu dali večjo obliko, kar nam omogoči pisati sproti in obsežnejše o vseh zadevah, ki se bodo nanašale na naše narodno gospodarstvo, posebno pa o predmetih, ki se tičejo našega kmeta in njegovega napredka! Pozabili ne bomo tudi naših zadrug, teh temeljev naše gospodarske organizacije.

Prepričani smo, da je ravno dober razvoj kmetijstva in vedno večji razmah našega združništva najboljše jamstvo za našo neodvisnost na gospodarskem polju.

Želeč vsem svojim sotrudnikom, naročnikom in čitateljem obilo božjega blagoslova in mnogo sreče v novem letu, vabimo svoje prijatelje, da nam ostanejo zvesti tudi v bodoče in da nam pridobijo novih.

Uredništvo in uprava
„Gospodarskega vestnika“.

Slovensko kmetijsko društvo ima v svojem skladišču v Gorici Via Carducci št. 6 drugo dvorišče še vedno na razpolago nekaj stotov prvovrstne **Tomazeve žindre** po 45 L za 100 kg. V tvojem interesu je, umni gospodar, da si jo nabaviš in raztrosiš po svojih travnikih, ker je skrajni čas za to. Poskusi, in se ne boš kesal!

Nove smeri.

»Kaj bo, kaj bo? Zaslužka nič, dela nič, denarja malo, vino se ne proda, krompir gnije, žganja ne smemo več kuhati, davke moramo plačati, otroci morajo jesti. Kje naj dobim, od kod naj vzamem?« Tako tarna Vipavec in Bric, naš Kraševac in Gorjan. V obupu vije roke in z grozo gleda v temno bodočnost, od kod naj mu prisije žarek novega upanja. Istina je: težak je naš gospodarski položaj. Svetovna vojna ni samo porušila prestolov, razbila držav, uničila na milijone človeških bitij, ona je tudi razkrojila vse gospodarske enote, omajala in razgnala povsod temelje, na katerih so slonele gospodarske stavbe po celem svetu in dosegla, da je še danes gospodarstvo povsod, pri premaganjih in pri zmagovalcih, v težkih sponah. S tem dejstvom računajo drugod, so začeli računati naši sodeželani in moramo računati tudi. Samo vojna odškodnina nas ne bo rešila. In slabo zida, kdor stavi svoje upe na odškodnino, in pričakuje le od nje odpomoči za razmajano lastno gospodarstvo. Treba je, nujna potreba je, da tudi mi premagamo svoje ozkosrčne nazore, da opustimo brezhasno tarnanje in da s korajžnim očesom pogledamo preko plotu domače vasi. Le s spominjanjem nekdanjih lepih in dobrih časov, nam ne bo pomagano. Mi živimo sedaj in gledati moramo, da si omogočimo življenje za sedaj in za bodočnost.

Mnogo je še ljudi v deželi, premnogo, ki trmasto vztrajajo pri gospodarskih sestavih in se držijo načel, ki so se izkazala v dobi naših dedov in očetov. Ti pozabljajo, da pomenja petletna vojna doba v razvoju človeške družbe cela desetletja. In od tod naša starokopitnost in malodušnost in kvarne gospodarske posledice.

Še vedno hoče Vipavec, — in ne samo on, — da pride kupec po vino na njegov dom, v njegovo klet. Ne vidi pa, da istočasno, ko se njemu suši in kvari vino

v kleti, dirjajo avtomobili po deželi in privažajo vinsko kapljico kupcem na dom. Posamezni naš vinorejec ne zmore tega. Zato pa v *vinarske zadruga* in v *skupne združne kleti* v Gorico, Trst in drugod po deželi. Vinarska zveza v Gorici je početek te nove orientacije v vinski kupčiji. Naj uspe! Posameznik mora izginiti in skupnost naj pride v veljavo, da bo imela skupnost in posameznik koristi. Če bomo še vztrajali pri svojih starokopitnih nazorih, pojde posameznik in skupnost k vragu.

Letošnja kupčija s krompirjem se ni prav obnesla. Ne bomo iskali krivcev in vzrokov.

Poraja se vprašanje, ali bo krompir še tvoril isti dobri, veliki in gotovi vir dohodkov, kakor prej. Nekateri zmajajo to glavo. Torej, s čim naj nadomestimo to izgubo? Prizadeti naj preudarijo, ali ne bi kazalo začeti gojiti bolj zelenjavo: paradižnike, fižol, grah, kumarce itd. Potem pa ustanoviti *zadružno tovarno zelenjadnih konzerv* in pričeti pravilno trgovino z zelenjadjo.

Vsled prepovedi žganjekuhe in izgube raznih trgov preti sadna kriza in tudi vinogradnik je tem prizadet. Ali bi ne bilo mogoče dobiti načina, da bi se naš sadni pridelek doma in dobro vnovčil? Je nismo, ali le malo smo jo poznali pred vojno: marmelado. V tistih vojnihih časih pa smo videli, da marmelada ni le za otroke in za site želodce, da tudi odraslemu prav dobro zaleže. Ali bi bilo torej tako neumestno, da bi začeli prizadeti misliti na *tovarno sadnih konzerv in marmelade*. In tudi *zadružna žganjar*na nam ne sme izpred oči, ako hočemo dobro izrabiti tropine in slabo sadje.

Naši sodeželani Furlani so se začeli prav resno pečati z novimi smermi, ki jih bo treba zavzeti v kmetijstvu in gospodarstvu na sploh. *Saditev tobaka, rezja sviloprejk* v povečani izmeri, *saditev sladkorne pese*, nam to jasno kaže. Imeli so v Červinjanu že posvetovanje za

ustanovitev *sladkorne tovarne* in vse kaže, da bo ta misel kmalu dejstvo.

Udarimo se na prsa in priznajmo si odkrito, ali bi se res ne dalo izboljšati in temeljito preurediti *mlekarstva in sirarstva* v naših hribih? Mislimo namreč, da bi dobili izdelki enotno trgovsko obliko, itd., da bi se postavila ta važna veja naše živinoreje bolj na praktično, trgovsko podlago. Ali je to neizvedljivo? Ne! Toda proć ozkosrćnost, izginj posameznik in skupnost pridi do veljave, tukaj kakor povsod drugod.

Nanizali smo le par misli, a to v resno razmotrivanje našemu ljudstvu in njegovim gospodarskim organizacijam. Ali bo kaj zaleglo? Krivo je, ako čakamo pomoći le od drugod, od vlade. Dvigimo se sami in pokažimo, da se nam res hoće življenje. Brezbrižno ćakanje ob strani in brezuspešno tarnanje v stran! Zavihajmo rokave, udarimo v dlan in pogumno na delo. Kajti pomni vedno in povsod: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. Ta pregovor naj ti bo geslo in vodilo v življenju.

Zadružništvo.

Dr. K. M.

Posujilnice.

Svaki ćovjek širom naše uže domovine znade za ime posujilnica. Malne svaki je imao u njoj posla: ili je uložio novac, ili je molio i dobio zajam, ili je pošao susjedu za garanta, poruka. No tek je vrlo malo njih, koji bi potanje znali, što je to posujilnica, kakva je to ustanova, kakvo je njeno ustrojstvo i od kake je koristi za malog ćovjeka, to znaći za malog pošjednika-seljaka. Zato mislim, da ne će biti s gorega, pozabavimo li se malko, sa tim pitanjem.

Nije tome ni 40 godina, kad se naš seljak nije mogao da inaće zaduži nego kod bogatih trgovaca i posjednika u najblićem gradu. Tu je plaćao silne kamate (interese), ćesto puta i po 25—30%, naravno unaprijed. Osim toga morao je da daje i razne daće: piliće, jance, groždje itd., morao je da vjerovniku ore i kopa, da samo kod njeg kupuje skupu i slabu robu. Neprestano je plaćao i davao na račun, a dug je uvijek rasao ili u najboljem slućaju ostao vazda jednaki. Stariji naši ljudi to dobro pamte i kažu, da je onda bilo vrlo zlo.

Od prilike kao i kod nas, bilo je to i u drugim krajevima. I tu je bio seljak vezan jedino na gulikožu i lihvara. I on se je riješio njih, kao i mi, samo putem posujilnica. Razlika je bila samo u tome,

da je u kulturnijim i naprednijim krajevima došlo do tog prije i da je brže išlo.

Pitat će ko, kako to, da nije i prije do tog došlo, što nisu mogli i prije da se utiću posujilnicama — za koje mi tvrdimo, da su spasile bjednika — mjesto da se ćadu izrabljivati od gulikoža? Ta ljudi su bili ljudima onda kao i kasnije. Ne, nisu mogli, jer do pred približno 70 godina nije bilo uopće nijedne posujilnice. Te su nastale tek onda, kad je bijeda postala najvećom, kad su se naši veliki učitelji i prijatelji prostog i nekog naroda, koji su mu otvorili oći te mu pokazali, da ima pomoć i spas u svojim vlastitim rukama.

Jedan taki veliki dobrotvor i učitelj prostog naroda živio je pred neko 70 godina u Njemaćkoj. Bio je to Raiffeisen, inaće manji siromašni ćinovnik. Opažao je i vidio dobro svu tadanju bijedu svojih siromašnjih zemljaka, malih obrtnika, a osobito seljaka. U želji, da doskoći bjedi, rodila se mu namisao, da zapoćne sa osnivanjem posujilnica, a to po uzoru zadruga, koje su već tada opstajale.

Već je naime desetak godina prije bila u Engleskoj osnovana prva zadruga, t. j. maleno društvo, gdje je svaki od tadanjih malobrojnih ćlanova uložio malu svotu novca za društven kapital te

se ujedno obvezao, da će sve svoje poslove kupovati u društvenoj trgovini, koju si je društvo odmah otvorilo. Ti su članovi vodili sami i besplatno sve poslove: kupovali robu za trgovinu, prodavali ju članovima, vodili knjige itd. To društvo od 7 malih obrtnika je domala vrlo ojačalo, silno mu se povećao broj članova, a pomalo je i obogatilo. Počela su se silnom brzinom dizati jednaka društva u bližnjoj okolici, pa u cijeloj Engleskoj, a napokon po cijeloj Evropi i drugdje. Bile su to konsumne zadruge. Raiffeisen je to znao, vidio je njihovu dobru stranu, pa odlučio, da po uzoru tih konsumnih zadruga osnuje i kreditne, t. j. takve, koje će svojim članovima priskrbljivati kredit, u potrebi davati na posudu novac i to uz malo formalnosti i poteškoća, a i jeftino, uz što manje kamate. Po njegovoj se je namisli imala da udruži većina seljaka jednog sela, maje općine ili župe. Svi bi dali već unaprijed odredjen, manji iznos kao zadružni dio. Ti bi dijelovi tvorili početni kapital, s kojim bi se počelo raditi. I tu imadu sami članovi, da vode poslove: primati i izdavati novac, voditi knjige, odlučivati, kome i koliko da se posudi, naravno sve besplatno.

Sretstva, što ne bi ih društvo dobivalo samo od zadružnih dijelova, naravno, da su bila premalena. Trebalo je misliti na to, kako da se tih dobije u dostojnoj mjeri, e bi se na taj način moglo što izdašnije pomagati potrebitim članovima. Tome se je doskočilo na taj način, da su se članovi obvezali, da će odgovarati za sve zadružne dugove i obveze solidarno sa svim svojim imanjem t. j. uvelo se je neograničeno jamčenje: svaki je član garantirao sa svim vlastitim imanjem. Uzmemo li za primjer, da se je u nekom selu udružilo 100 seljaka i da je

svako od njih imao do 2.000 maraka (da kako ondašnjih, koje su vrijedile nešto više od austrijske krune) posjeda, to je sveukupna garancija pretstavljala iznos od 200.000 maraka te je zadruga odgovarala za svoje dugove sa zadružnim dijelovima, a povrh toga i sa spomenutim velikim iznosom. Na taj je način dobila kredit, vjeru. Onaj, koji je dao takvoj zadruzi novac, učinio je to bez straha. Znao je, da će mu novac biti sigurno povraćen ili pak da će se moći naplatiti na samom imanju članova. (Dalje.)

UGODNOSTI ZADRUG PRI ODMERITVI DAVKOV ZA LETO 1924.

Pri odmeritvi davkov za leto 1924 imajo pravico zahtevati zadruge v smislu zakona z dne 24. avgusta 1877. čl. 7, da se jim odbijejo od vsote, ki se ima obdačiti: odrezki državnih papirjev ter obresti posojil, ki se jih zadruge podelile občinam, deželam in dobrodelnim zavodom.

Ravno tako imajo pravico v smislu zakona od 29. marca 1906 št. 100 zahtevati ugodnost za tista posojila, ki so jih dale svojim članom za nakup umetnih gnojil, kmetijskega orodja, za obdelavanje polja i. t. d. Seveda morajo pri tem dokazati, da se pri podelitvi takih posojil drže točno onih odredb, ki so določene po zakonu.

Opozarjamo, da so zadruge z neomejeno zavezo dosegle pri davčni agenciji v Trstu, da so se jim izplačane in kapitalizirane obresti vlog ter obresti pasivnega tekočega računa obdačile po točki B (to je krog 18%). Vsled tega naj se zadruge z neomejene zaveze v drugih okrožjih, če bi se jim hotele obdačiti omejene obresti po točki A (to je krog 26%) sklicujejo na odmeritev tržaške agencije. *Zadružna zveza v Trstu.*

Ušaj Just:

Najvažnejši predpisi za žganjekuho.

V letu 1909 je bil objavljen zakon, ki vsebuje vse predpise za žganjekuho. Ta zakon je bil v letu 1913 nekoliko pre-

drugačen. Visokost pristojbine pa je bila tudi pozneje večkrat izpremenjena. Zadnjič v juliju preteklega leta na 15 lir za

liter čistega (100%) špirta. Po tej določbi se plača za vsak odstotek alkohola v žganju 15 stotink. Za 42 odstotno žganje se plača torej 6 lir in 30 stotink za liter žganja.

Glede na tvarino, iz katere žganjarje izdelujejo špirit oziroma žganje, loči zakon žganjarne v dve vrsti. V prvo spadajo žganjarne, ki izdelujejo žganje iz škrobovih tvarin, tako iz žita, krompirja, itd., v drugo vrsto pa obrati, ki izdelujejo žganje iz sadja, vina, tropin, drožja, itd. Predpisi za obrate teh dveh vrst se v marsičem razlikujejo. Nas zanimajo samo oni, ki veljajo za obrate druge vrste.

Koliko pristojbine plača ta ali ona žganjarna, določa finančna oblast (Ufficio tecnico di Finanza), ki se nahaja v glavnem mestu vsake pokrajine (pri nas v Vidmu, odnosno v Trstu, odnosno v Pulju) na dva načina. Za obrate, ki ne izdelujejo več kakor 10 hl alkohola, najsibo v žganju ali špirtu, določa finančna oblast visokost dnevne pristojbine po davku na 100% alkohola, po velikosti kotla, število kotlov na dan in z ozirom na tvarino, iz katere se izdeluje žganje. Primer: Imamo kotel, ki drži 100 litrov. Financa določi, da gre vanj 50 kg tropin in da se ta kotel napolni dnevno (24 ur) desetkrat. Torej se skuha z njim dnevno 5 stotov tropin. Za to tvarino določa zakon, da se z uporabo kotlov od 50—70 l pridela iz enega stota 2,7 l, pri kotlih od 75—150 l 2,8 l in pri uporabi še večjih kotlov 3 l čistega alkohola. V našem slučaju torej 5 krat 2,8, kar znaša 14 l čistega alkohola dnevno. Za to množino alkohola bi se plačalo torej 12,2 krat 15, kar znaša 180 lir dnevno. Po zakonu odbije financa 15% od te svote za morebitne izgube alkohola vsled neprevidnosti in vsled morebitnih zamud časa pri kuhanju s popravilo destilacijske naprave, itd. Torej se plača 153 lir za 24 ur žganjekuhe. Če je žganjarna last zadruge vsaj desetih posestnikov, pa odbije financa mesto petnajst, osemnajst od sto.

Večje žganjarne, ki izdelajo letno več kakor 10 hl čistega alkohola, najsibo

v močnem ali šibkem žganju, pa morejo imeti od 11. novembra 1924 naprej mehanični števec, ki meri količino izdelanega alkohola. Za take žganjarne odbije financa 30 lir od izračunjene pristojbine za 100 litrov alkohola, če so žganjarne last zasebnika in 30—45% celokupne pristojbine, če so last zadruge vsaj 10 posestnikov zemljišč. Prvo število velja za tropine, drugo za vino. To je za zadružne žganjarne zelo važno, ker je s tem onemogočena konkurenca zasebnih obratov. Zato je potrebno, da se čimprej ustanovijo tudi pri nas take zadružne žganjarne z namenom, da omogočijo zadružnikom čim boljše vnovčevanje njihovih tropin, drožja, pokvarjenega vina in sadja. V to svrho bi take zadruge prevzele od svojih zadružnikov tropine oziroma druge tvarine. Plačale bi jih po izvršenem letnem obračunu z ozirom na svojo letno bilanco.

Do 11. novembra 1924 je dovoljeno posestnikom kotlov, da skuhajo ono količino žganja, ki jo je bivša avstrijska oblast določila na vsako osebo družine, po polovični pristojbini, to je 7,50 L za liter alkohola. Od goriimenovanega dneva naprej, se to ne bo več dovolilo.

Važno je tudi, da se bo od tega dneva dalje smelo kuhati žganje le v vzdanih oziroma nepremakljivih kotlih.

Konečno omenjam, da po zakonu od 15. aprila 1918, šte. 316, določajo prefekti posameznih pokrajin v sporazumu s finančno oblastjo in s strokovnjaki kmetijskih uradov (Cattedra ambulante agricola) vsakoletno dan, do katerega smejo držati vinogradniki svoje tropine, ne da bi jih prej prijavili za žganjekuho, ali pa denaturirali, to se pravi, napravili neporabne za žganjekuho. Od tega dne naprej (lansko leto prvotno do 10. decembra pozneje pa do 31. decembra) morajo tropine biti prijavljene za žganjekuho in so podvržene nadziranju finančne oblasti, ali pa morajo biti denaturirane. Kot denaturirane smatra oblast posoljene, ali močno skisane tropine. V slučaju, da se ne ravna ta ali oni vinogradnik po tej naredbi, zapade občutni kazni.

Zamenjava terjatev nasproti bivši poštni hranilnici.

Glasm. min. odloka z dne 28. novembra, objavljenega v »Gazzetta Ufficiale« z dne 10. decembra 1923, se bodo vse terjatve nasproti bivši avstrijski poštni hranilnici na Dunaju zamenjale po ključu 60 lir za 100 kron. Zamenjave bodo deležne vse terjatve, ki izvirajo iz vložnih knjižic, iz tekočega računa (če govorega prometa), i. t. d.

Zamenjava se bode izvedla na sledeči način: Lastniki bodo predložili ital. poštni upravi vložne knjižice oziroma druge listine v dokaz, da obstoja njihova terjatev nasproti avstrijski poštni hranilnici na Dunaju.

Na podlagi teh knjižic in listin (zadnji izvleček tekočega računa) bo italijanska poštna uprava vpisala dotične terjatve v nove vložne knjižice in sicer po 60% tmem ključu.

Na ta način se bodo zamenjale vse terjatve nastale do vključno 26. marca 1909 z vsemi naraslimi obrestmi.

S temi terjatvami, zamenjanimi in vpisanimi v nove vložne knjižice italijanske poštne uprave, bodo lastniki smeli prosto razpolagati šele po preteku šestih mesecev, računši od dneva, ko je bila terjatev ali vloga vpisana v novo knjižico. Za ta čas pa bo italijanska poštna uprava plačala predpisane obresti.

Vse te terjatve se morajo prijaviti o roku od 1. januarja do 15. februarja 1924.

Prijave se bodo sprejemale pri poštних uradih. Poleg vložnih knjižic oziroma izvlečkov iz tekočega računa morajo zasebniki predložiti sledeče listine:

1. Potrdilo o italijanskem državljanstvu, ki ga izdaja občina.

2. Potrdilo, da je lastnik prebival v novih pokrajinah nepretrgoma od 26. marca 1919 do dneva prijave. Tozadevno bodo zasebnikom pri poštних uradih posebne tiskovine na razpolago.

3. Odstopna listina, v kateri lastnik izjavlja, da odstopa italijanski poštni

upravi svoje terjatve nasproti bivši poštni hranilnici na Dunaju z vsemi naraslimi obrestmi pod pogojem, da se mu istočasno otvori odgovarjajoči kredit pri italijanski poštni hranilnici po 60% ključu. Tudi ta izjava se bode napisala na posebni tiskovini, ki jih bodo izdajali poštni uradi.

Zadruga morajo predložiti sledeče listine: Zadnji izvleček iz tekočega računa s poštno hranilnico na Dunaju, nadalje:

1. Odlok, s katerim je zadrugi priznan italijanski značaj (Priporočamo zadrugam, da ne predložijo izvornika, ki se lahko na kak način izgubi, temveč notarsko ali sodno overovljen prepis.)

2. Na mesto potrdila, da so imele nepretrgoma svoj sedež v novih pokrajinah, kakor se zahteva od zasebnikov, bodo zadruga predložile izvleček iz združnega registra v dokaz, da je bila zadruga vpisana pred premirjem.

3. Odstopno izjavo, kakor zasebniki.

Ker je rok za prijavo določen od 1. januarja do 15. februarja 1924, in se isti ne bo podaljšal, priporočamo zadrugam, da si pravočasno priskrbijo potrebne listine in sicer odlok o priznanju italijanskega značaja in izvleček iz združnega registra. Zadruga, ki so že vložile prošnjo za priznavo italijanskega značaja, a niso še prejele tozadevne rešitve, bodo morale predložiti začasno le potrdilo, da so vložile prošnjo.

Ta potrdila izdaja »Urad za mirovne pogodbe« (Ufficio Trattati di Pace) pri prefekturi v Trstu, Zadruga, ki so še vpisane v združnem registru v Ljubljani in niso bile še prepisane v združni register kr. trgovsko-pomorskega sodišča v Trstu oziroma kr. civilnega in kazenskega sodišča v Gorici, morajo predložiti začasno potrdilo, da so izročile vlogo za vpis v italijanski združni register.

Ta potrdila izdajajo dotična sodišča.

V teh primerih bodo terjatve šele tedaj pripoznane, ko bodo prizadeti predložili končnoveljavne listine (odlok o priznavi italijanskega značaja in izvleček iz zadružnega registra). Kon-

čno opozarjamo, da bodo zamenjani tudi oni zneski, ki so ob polomu bili pravilno vplačani za račun poštne hranilnice na Dunaju, a ji niso bili dostavljeni. *Zadružna zveza v Trstu.*

Živn oreja.

Ing. Podgornik

KRMLJENJE IN OSKRBA PLEMENSKIH BIKOV.

Dobrega plemenskega bika moramo pravilno krmiti in oskrbovati, ako ga hočemo kolikor mogoče dlje časa ohraniti sposobnega za plemensko rejo. To je toliko bolj potrebno, če bik svoje dobre lastnosti gotovo prenaša na svoj zarod ali potomstvo. Toda le redki so bikorejci, ki svoje bika res prav krmijo in oskrbujejo. Največkrat se ne dela nikaka razlika med krmljenjem bika in ostale goveje živine. Bik dobiva ista krmila, kakoršna se pokladajo kravam, kar pa je popolnoma napačno. Kravo držimo in krmimo radi dobave mleka, bika pa radi tega, da nam ostane čim dlje časa sposoben za plemenitev. Recimo, da nam daje krava na dan povprečno 7 kg mleka, v katerem je 3% toščice. Vsa toščica v 7 kg mleka znaša na dan 0,21 kg ali 21 dkg in na leto okrog 75 kg. Približno toliko ali pa še več toščice nastavi bik v lastnem telesu, če ga krmimo istotako kakor kravo. Razlika je torej tukaj ta, da se pri kravi izločuje toščica z mlekom iz telesa, pri biku pa ostane v telesu. Bik se pita in postane kmalu pretežak za spuščanje in mora oditi mnogo prezgodaj v klavnico v veliko škodo govedoreje. Nekateri bikorejci celo delujejo na to, da imajo kolikor mogoče dobro rejene bika, češ da se ne bo moglo pri tej ali oni priliki očitati, da pustijo svoje bika stradati. Plemenski bik ne sme biti ne predobro, pa tudi ne preslabo rejen. Tu je najbolje, držati se zlate srednje poti.

Pri krmljenju bika se je treba izogniti takšnim močnim krmilom, ki povzročajo nastavljanje telesne masti ali pitanje. Takšna krmila so n. pr. razne vr-

ste pogač, turšica in otrobi. Pa tudi preveč rezanice in otrobovega ali drugega napoja ne sme dobivati plemenski bik, da ne postane preveč vampast. Bika je treba tako krmiti, da ostane krepak, gibčen in vitek ter sposoben za plemenitev. Najbolj primerni krmili za plemenskega bika sta dobro seno in oves. Za napajanje bika pa je najboljša čista voda. Poleti mu lahko pokladamo tudi nekoliko zelene krme, s katero obenem deloma nadomestimo oves. Vsega ovsa pa ne smemo biku nikdar odtegniti, posebno ne takrat, ko ga mnogo rabimo za plemenitev. Oves je namreč ona krma, ki zelo ugodno upliva na bikovo plemensko moč. Ovsenega zrnja pa ne smemo ne kuhati, ne mleti in ne drobiti, pa tudi ne namakati v vodi. Bik naj dobi vedno le celo ovseno zrnje. Poleg dobrega travniškega sena pokladajmo biku po 1½ do 2½ kg celega ovsa na dan. Če krmimo biku poleg sena tudi nekoliko suhe detelje, potem zadostuje tudi 1 kg ovsa na dan. V zimskem času, ko ni zelene krme, je priporočljivo pokladati biku včasih tudi nekoliko korenja ali krmske pese. Krmljenje naj se vrši redno in točno ob določenem času, napajanje pa potem, ko je krmljenje večinoma ali pa že popolnoma končano.

S pravilnim krmljenjem mora biti vedno tudi združeno redno oskrbovanje bika. Kakor druge živali je treba tudi bika vsak dan snažiti in očistiti s čohalom in ščetjo. Da bik ne postane hudoben in nevaren, je treba z njim že iz mladosti prijazno in prizanesljivo ravnati. Vsako ordo in surovo ravnanje napravi bika maščevalnega in zavratnega. Ako imamo dva ali več bikov v enem in istem hlevu, ne smemo morda dajati prednost enemu pred drugim, temveč jih moramo

menjaje ali po vrsti pripuščati. Drugače lahko postane zapostavljeni bik nevaren svojemu gospodarju. Nič pa ne vpliva na bika tako blagodejno kakor gibanje. To pa manjka veliki večini naših plemenskih bikov. Skoraj vsak bik je obsojen preživeti vse svoje življenje v hlevu, iz katerega pride le, kadar se ga pripusti, večkrat pa tudi takrat ne. Da kaj takšnega ne more vplivati v nobenem oziru dobro na bika, je popolnoma jasno. Bik trpi na zdravju, postane boječ, se preveč opita, vsled česar postane prezgodaj pretežak in prelen za skok. Pa tudi trimastega, hudobnega in nevarnega napravi bika nepretrgano bivanje v hlevu. Zato naj vsak bikorejec skrbi, da se bo bik vsak dan zadostno gibal. Najbolje je, da ga še pred končanim drugim letom priučimo na jarem in vožnjo in opravljamo z njim vsa lahka dela, kakor so n. pr. vožnja zelene krme in drugih njivskih pridelkov, razvažanje gnojnice na travnike itd. Na vsaki kmetiji je več ali manj takšne vožnje, ki jo lahko opravi bik. Ako nimamo za bika nobenega takšnega opravila in dela, je treba, da ga vodimo vsaj po 1 do 2 uri na dan na sprehod. Bik, ki se redno vsak dan zadostno giblje na prostem in v svežem zraku, ostane zdrav in krotak, se privadi na svojo okolico in ljudi, ne postane prehitro pretežak in ostane dlje časa sposoben za plemenitev.

V starosti okrog enega leta denimo biku, ki je namenjen za plemensko rejo, nosni obroček. V navedeni starosti je namreč najlažje storiti to operacijo za tegadelj, ker je takrat nosni hrustanec še mehak in se ga z lahkoto prodre. Vendar pa lahko denemo nosni obroček tudi starejšim bikom. Da se lahko in brez strahu vodi bik, kamor hoče, naj se nabavi tudi vodilna palica. Ta je tako napravljena, da jo lahko primerno pritrdimo ali pripnemo k nosnemu obročku.

MIGLJAJI KUNČJEREJCEM.

1. Ne puščaj plemenjakov svobodno kretati med seboj. Drži jih lepo vsak sebi, ako hočeš veljati za umnega kunč-

jerejca. 2. Skrbi, da so hlevi dovolj prostorni. Pomni, da se morajo živali gibati ter da mora posebno samica za mladiče imeti potrebnega prostora. 3. Pazi, da so kunci vedno na suhem. Mokri hlevi pospešujejo razne bolezni, posebno prehlad, povzročajo oboletost nog in očesno vnetje ter jako slabo uplivajo na barvo nog. 4. Krmí raje večkrat kot premalo krat, a ne pokladaj preveč krme naenkrat. Ako imajo živali mnogo krme, jo veliko pokvarijo in onesnažijo, ne da bi jo potem več použile. 5. Varuj svoje hleve pred podganami, ki so največje sovražnice kunčjereje. 6. Samice ne pusti oplojati pred sedmim mesecem pri navadni pasmi, pred devetim mesecem pri velikih vrstah. Ti roki veljajo tudi za samce. 7. Želiš imeti lepe, velike pasme, smeš pustiti samici le 3 do 4 mladiče. Tudi pri samici, določeni za zakol, ne puščaj več kot 7 mladičev, ostale podloži, ako so krepki in življenja zmožni, drugi samici v dojitve. 8. Oplojeni samici pokladaj dnevno že osem dni pred skotitvijo nekaj prekuhanega mleka; ponavljaj to tudi takrat, ko mladiči sesajo. 9. Pri velikih športnih pasmah puščaj mladiče vsaj osem tednov pri samici; čim dalje sesajo, tem lepše in krepkejše se razvijajo. Za zakol določeni mladiči naj se odstavijo po petem tednu; k doječi samici pa pripusti samca vsaj 14 dni po skotitvi. 10. Dolivaj kuncem v vročem poletnem času, vsaj enkrat na dan vode. Tudi po zimi, ko je nomanjkanje krme, dajaj kuncem vode. Žeja je velika muka! Žejne živali ne jejo rade in se vsled tega slabo razvijajo.

PRAVILNO PODAJANJE ZDRAVIL ŽIVINI.

Moralo bi biti splošno znano, da je nepravilno podajanje zdravil bolni živali v stanu roditi najhujših posledic. Iz vsakdanjih slučajev pa se lahko dožene, da se pri tem poslu še vedno hudo greši.

Ako ti je žiyinče obolelo in si mu prisiljen vlivati potrebna zdravilna sredstva, poslužuj se pri tem vedno in edino le kositrne steklenice. Nikdar ne rabi

lonca, vrča, ali druge take posode. Kosi trna steklenica naj se nastavi le ob strani, na brezzobnem kraju gobca, nikdar od spredaj. Prav posebno previden moraš biti pri vlivanju ostrih (dražilnih) sredstev, kakor milnate vode in sličnih, ker povzročijo, ako pridejo vsled malomarnega ravnanja v sapnik, hudo vnetje, ki lahko postane usodepono za bolno

živinče. Glava živali naj se ne dvigne previsoko, jezik se ne sme trdo držati ali, kakor se večkrat dogaja, celo na polovico potegniti iz gobca. Vlivanje zdravil naj opravi vedno le izkušena in zaupna oseba, kajti tudi žival predstavlja zaklad, ki ga ne smeš dati vsakemu v varstvo, ako nočeš trpeti škode. Ravnaj se potem, da ti ne bo kedaj žal!

S a d j a r s t v o .

Kofol Franjo, okrajni ekonom:

NEKAJ O DEBLU.

Kakor pri hiši zid, tako raj bo tudi deblo pri sadnem drevju. Zdravo, čvrsto, gladko in vstrajno naj bo, da vzdrži mraz in vihar, leta in leta, celo svoje dolgo življenje. Tudi na dolgouhatega sovražnika ne smemo pri tej priliki pozabiti. Vse te in še druge prednosti nam nudi edino le divje deblo (lesnika, drob-ninca, itd.).

Kar se tiče visokosti debla, je za drevsničarje predpisana, za praktične sadjarje bolj postranska stvar. Stvar okusa in slučajnih krajevnih razmer in želj posameznika je, da si vzgaja različno visoka drevesa. Za naše kmečke razmere kaže gojiti visoko debelnato drevje (1.80 m visoko), ker so naši sadjarji temu vajeni in tudi imajo tako drevje najrajši.

Ni glavna napaka pri deblu, ako je 1.60 ali 1.80 m visoko. Ne! Temveč, napake je iskati pri poznejši vzgoji drevesa na stalnem mestu. Redki so sadjarji, ki izgajajo višje veje, predvsem vrh ali drugi venec, drugih pet vej, ki so vsaj $\frac{1}{2}$ m višje od najvišje veje prvega venca (prvih 5 vej.) O vzgoji tretjega venca ni govora. Pri vrstah z visečimi vejami se morajo prej ali slej spodnje veje odrezati, bodisi da se izrodijo ali pokvarijo, bodisi da ovirajo spodaj prehod, pa tudi če je deblo nad 1.80 m visoko.

Da naše sadjarstvo ni napredovalo tako, kakor bi bilo želeti, je krivo predvsem:

1. Dvakratno cepljenje s takozvani-mi deblotvorci (zlata parmena, celini itd.).

2. Vedno iskanje in propagiranje mnogoštevilnih in zanemarjenje oziroma omalovaževanje maloštevilnih trpežnih domačih vrst.

Seveda ni bilo to mogoče pred 30 ali 40 leti trditi, ker so nam manjkale tozadevne dolgotrajne izkušnje.

Brez mnogega dokazovanje in debatiranja je bila in ostane *lesnika, drob-ninca, oziroma gozdni divjak najboljša, najtrpežnejša, najnaravnejša in najvstrajnejša podlaga sadnemu drevju.*

Narav sadnega drevja zahteva (ako se smem tako izraziti):

Čim bolj divja podlaga tem boljša. To ni predsodek, ampak stara izkušnja, kateri bo treba obrniti vso pozornost. Stvar osebne sposobnosti posameznika je, to staro izkušnjo v praksi čim lažje in uspešneje izpeljati. Naši stari sadjarji so to sicer okorno in počasno, pa prav dobro zadeli. Gospod Levstik (v predzadnji številki Sadjarja) je začrtal pravo pot, po kateri pridemo do cilja. Treba pa to pot le izjednačiti in razširiti.

Želeti in upati je, da bodo vsi naši vrli drevsničarji in napredka željni sadjarji obrnili vzgoji divjih debel največjo pažnjo, da jo bodo izboljšali in vobče upeljali sebi in našemu bodočemu sadjarstvu v prid. Načelo naj bo: »Razmnožujmo le malo vrst z enkratnim cepljenjem na divji podlagi in deblu«.

C. R.

NAJVAŽNEJŠA OPRAVILA V SADOVNJAKU.

Ko je drevje popolnoma golo, odstranimo vse listje, ki ga porabimo za steljo ali pa sežgimo, da tako uničimo vse trose listnih bolezni. Odstraniti je treba vsak obviseli gnili ali pokvarjeni sad, ter listje, zapredeno v mešičke. Tu in tam najdemo po vejicah zlatničev^o zalego in prsteničarjeva jajčeca t. j. kupčke jajčec, pokrite z nekako zlatorjavo volno. Take vejice je treba odrezati in sežgati. Z drevesno ščetjo osnaženo drevje moramo namazati z drevesnim karbolinejem, ali vsaj z apnenim beležem.

Posebno pažnjo pa moramo obrniti mlademu sadnemu drevju s tem, da mu gnojimo in ga zavarujemo proti zajcem. Kako gnojimo mlademu sadnemu drevju, je opisano v 2. številki lanskega letnika v članku »Skrbimo za sadno drevje«. Starejšemu sadnemu drevju gnojimo tako, da raztrosimo hlevski gnoj tik pred dežjem ali snegom. Z umetnimi gnojili gnojimo enako kot travniku.

Proti zajcem zavarujemo mlado

sadno drevje s slamo ali pa, da pritrdimo ob deblu trnje ali pripravne deske.

V tem času najlažje zatiramo krvavo uš in malega in velikega pedica.

Krvava uš je ena najhujših sadnih zajedalk, ki živi skoro samo po jablanah, je pokrita z belo, volni podobno tvarino, sestavljeno iz samih belih ni, katere jo varujejo mokrote in sovražnikov. Ako jo zdrobimo, se pocedi iz nje rdeč, krvi podoben sok. Živi navadno v kupčkih ali vrstah na zelenih, nežnih mladikah, kjer zajeda rane in spušča v nje poseben strupen sok, vsled katerega nastajajo gomoljasti obronki in brazgotine po vseh delih drevesa. Škodljivko zatiramo najuspešnejše jeseni, ako živalice zmečkamo, jih močimo ali drevje škropimo z 15—20% raztopino drevesnega karbolineja (dendrina), n. pr. na 4—5 l vode 1 liter dendrina. Staro in uspešno sredstvo je tudi močan lug.

Tudi malega in velikega pedica lovimo v tem času najuspešnejše, ko brez krila samica leze po deblu v krono in zalega na popje jajčeca.

Opozarjamo, da teh neobhodno potrebnih del nikakor ne smemo odlašati na pomlad.

Mlekarstvo.

Ing. Podgornik Anton:

O SESTAVI MLEKA.

Mleko prištevamo med najbolj popolna živila, kar jih imamo. V njem so vse redilne snovi, ki jih potrebuje človeško ali pa živalsko telo za svoj prvi razvoj in raščo, navadno v zadostni meri in tudi v pravem razmerju. Zato pa je mleko glavna hrana za vsako človeško bitje, ki se rodi, in pa za vsakega mladiča onih domačih živali, ki spadajo k sesavcem.

Ako govorimo splošno o mleku, imamo navadno v mislih le kravje mleko, ki se največ uporablja za neposredno človeško hrano ali pa se podeluje v maslo in sir. Od ostalih domačih živali pridejo za dobavo mleka posebno v poštev še koze in tudi ovce.

Mleko se praviloma začne tvoriti in izločevati iz mlečnih žlez (vimena) ob porodu ali skotitvi in je po naravi določeno le za prehrano mladiča. Prvotno so res imele tudi krave in koze le toliko časa mleko, dokler se niso mladiči popolnoma privadili na druga krmila. Z rednim molzenjem, itd. pa je človek dosegel, da mu posebno krava in koza dajata mleko tudi še po odstavi mladičev skoraj do prihodnje skotitve.

V mleku je voda, sirnina, mlečna beljakovina, tolašča, mlečni sladkor in rudninske snovi ali pepel. V mleku je potem še neznatna množina raznih drugih snovi, ki pa na splošno ne pridejo toliko v poštev pri sestavi mleka.

Če mleko toliko časa kuhamo, da iz njega izhlapi vsa voda, nam slednjič o-

stanejo na dnu posode vse prej navedene mlečne snovi. Te imenujemo v razliki od vode, ki je v mleku, mlečne suhe snovi. V 100 kg kravjega mleka je povprečno:

87.5 kg vode in 12.5 kg suhih snovi. V teži je: 3.5 kg tolsče, 3.0 kg sirnine; 0.6 kg mlečne beljakovine; 4.7 kg mlečnega sladkorja in 0.7 kg rudninskih snovi ali pepela.

Čim več suhih snovi je v mleku, tem gostejše in boljše je in tem večja je njegova vrednost. Najbolj se menja v mleku tolsča, manj sirnina in mlečna

beljakovina, najmanj pa mlečni sladkor in rudninske snovi. Vsled tega je lahko v kravjem mleku: 80.0 do 91.0% vode, 2.0 do 8.0% tolsče, 2.0 do 4.5% sirnine, 0.2 do 1.8% beljakovine, 3.0 do 6.6% mlečnega sladkorja in 0.6 do 1.0% rudninskih snovi (pepela).

Prvo mleko po skotitvi ali mlezivo je po svoji sestavi zelo različno od navadnega normalnega mleka. To nam najbolje pojasnujejo sledeči podatki o kemični preiskovanem kravjem mlezivu, ki je bilo pomolzeno neposredno po skotitvi ter čez 10, 24, 48 in 72 ur po skotitvi.

	voda v %	tolšča v %	sirnina v %	belja'ovina v %	sladkor v %	pepel v %
1.) neposredno po skotitvi	73.07	3.54	2.65	16.56	3.00	1.18
2.) 10 ur po skotitvi	78.77	4.66	4.28	9.32	1.42	1.55
3.) 24 » » »	80.63	4.75	4.50	6.25	2.85	1.02
4.) 48 » » »	85.81	4.21	3.25	2.31	3.46	0.96
5.) 72 » » »	86.64	4.08	3.33	1.03	4.10	0.82
Zrelo mleko	87.80	3.20	3.00	0.50	4.80	0.70

Kakor vidimo, je v mlezivu v začetku izredno mnogo mlečnih beljakovin in razmeroma tudi precej rudninskih snovi ali pepela. Toda od dne do dne postaja mlezivo po svoji sestavi vedno bolj podobno normalnemu mleku. Čez 6 do 10 dni je mlezivo po svoji kakovosti

že slično navadnemu ali zrelemu mleku.

Tudi v sestavi mleka raznih domačih živali so precejšnje razlike. To lahko razvidimo najbolje iz sledeče razporednice, napravljene na podlagi vestnih opazovanj po strokovnjakih:

	Kravje mleko	Kozje mleko	Ovčje mleko	Prasičje mleko	Kobilje mleko	Osličje mleko
Voda	87.5%	87.6%	79.0%	79.47%	90.7%	91.0%
tolšča	3.5 »	3.5 »	8.0 »	8.75 »	1.0 »	1.1 »
sirnina	3.0 »	2.8 »	5.5 »	7.34 »	1.2 »	0.9 »
beljakovina	0.6 »	0.8 »	1.5 »	7.34 »	0.8 »	0.6 »
mlečni sladkor	4.7 »	4.5 »	5.0 »	3.33 »	6.0 »	6.0 »
pepel	0.7 »	0.8 »	1.0 »	1.11 »	0.3 »	0.4 »
	100.0%	100.0%	100.0%	100.00%	100.0%	100.0%

Če primerjamo med seboj sestavine posameznih vrst mleka, opazimo, da je ovčje mleko najbolj gosto ker vsebuje največ suhih snovi, in kobilje najbolj redko, ker vsebuje največ in najmanj

suhih snovi. Nekako v sredini med ovčjim in kobiljim mlekom sta glede mlečnih suhih snovi kravje in kozje mleko, ki prihajata za našo vsakdanjo rabo v prvi vrsti in v največji izmeri v poštev.

Živinozdravnik G.:

Odlomek iz naše govedoreje.

V vaseh naše dežele, katere so bile po vojni porušene, je bila naša živinozreja vničena do zadnjega repa. Ko so se naši ljudje vračali iz begunstva, je bila skoro njih prva skrb, nabava goveje živine. Preorati je bilo treba njive, brez delavne goveje živine si obnovo naše dežele ne moremo niti misliti. V naslednji

statistiki, katero je izdelal kmetijski urad deželnega odbora v Gorici, bomo jasno videli primer, kako je vojna našo cvetočo govedorejo, za katero je deželna uprava lepo skrbel, uničila in kako so si naši živinorejci v kratkem času zopet opomogli. Oglejmo si statistiko, za politični okraj Gorica:

OBČINE	1910					1918					1922				
	Telet pod enim letom	Telet nad enim letom	Krav in junic	Bikov	Volov	Telet pod enim letom	Telet nad enim letom	Krav in junic	Bikov	Volov	Telet pod enim letom	Telet nad enim letom	Krav in junic	Bikov	Volov
Bilje	32	43	119	3	50	2	3	30	—	10	40	30	98	1	20
Čepovan	63	135	285	3	29	2	2	24	—	8	130	90	218	3	16
Orgar	87	60	297	8	244	10	8	50	—	70	4	173	191	3	130
Gorica	102	36	466	4	164	—	—	—	—	—	90	25	123	3	102
Ločnik	74	9	236	1	116	2	1	9	—	10	72	35	105	—	25
Miren	16	10	109	—	41	—	4	22	—	10	30	19	104	1	30
Dornberg	76	28	283	2	198	6	2	45	—	22	40	4	127	2	60
Opaljeselo	81	38	252	1	207	—	—	2	—	4	26	32	92	2	9
Osek - Vitovlje	59	40	178	2	133	6	5	69	—	32	48	60	158	—	45
Ozeljan-Sv. Mihael	51	33	169	2	94	14	—	97	1	25	68	51	159	1	60
Podgora	72	19	285	2	213	3	2	18	—	16	42	75	126	1	25
Prvačina	42	17	158	2	61	2	3	12	—	9	8	20	119	1	20
Renče	42	22	281	3	96	7	6	85	—	20	6	25	304	2	40
Solkan	96	28	378	5	160	—	6	18	5	13	52	40	160	3	32
Kojsko	93	140	424	12	376	57	—	251	—	45	176	120	519	3	90
Šempas	64	44	216	—	30	10	9	75	—	15	68	22	150	1	36
Šempeter	41	16	160	—	85	5	4	20	2	12	40	16	44	1	22
Štandrež	11	4	59	—	155	4	2	22	—	30	40	55	104	—	50
Sovodnje	58	23	198	1	75	4	—	20	—	8	45	20	141	2	20
Trnovo	89	48	250	8	92	4	—	45	—	14	12	90	232	2	25
Tribuša	74	49	145	11	43	75	52	145	3	17	24	58	167	1	42
Vogrsko	33	15	166	2	68	16	17	85	—	18	15	44	130	1	27
Vrtojba	103	17	304	2	94	8	—	18	—	19	35	40	202	1	70
Števerjan	39	19	325	3	124	6	7	105	—	16	90	28	262	2	28
Skupno	1498	893	5743	77	2943	243	133	1267	11	443	1201	1172	4035	37	1043

V letu 1910. je bilo po tej statistiki v političnem okraju Gorica v vseh vaseh skupno skoraj poldrugi tisoč telet, medtem ko smo jih imeli v letu 1918. komaj pičlih dvesto in pol! Tudi leto 1922. ni še prineslo predvojnega števila. Kužni katar na spolovilih je silno mnogo škodoval. Grgar, Prvačina, Renče ne izkazu-

jejo v letu 1922. niti števila desetih telet! Posebno pada v oči v letu 1918. pomanjkanje bikov. Ni bilo ne krme, ne hlevov, ne denarja za nakup dobrih plemenjakov. Tudi danes še vlada v naši deželi občutno pomanjkanje dobrih plemenjakov. Število mlade goveje živine nad enim letom pa je sedaj že prekoračilo

predvojno število. To dejstvo nam je po rok, da bomo vsaj po številu kmalu stali na isti višini, kot pred porušenjem naše dežele. Po številu pravim — da bomo imeli pa tako pleme, kot je bilo v letu

1918 — bo treba še obilo truda in dobre volje. Te pa našim živinorejcem ne manjka, vsled česar smemo upati, da se tudi to doseže. Dobra volja in odločen namen vse premagata.

Kmetijski poduk.

PREUREDBA KMETIJSKE PROPAGANDE.

Kakor smo doznali, preneha s 1. januarjem 1924 delovanje oddelka za kmetijstvo pri tržaški prefekturi. Deželnemu kmetijskemu uradu v Gorici, ki je zadnja leta pred vojno in takoj po sklenitvi premirja z vso silo deloval za povzdigo vseh vej kmetijskega udejstvovanja v deželi, je tudi zapečaten usoda. Mesto teh uradov, ki jih pozna naše ljudstvo, pa se preuredi kmetijska propagandna in poučevalna služba v zmislu predpisov, ki so v veljavi v starih pokrajinah države.

Za furlansko pokrajino bo, kakor je bilo že dosedaj, osredotočeno vse uradovanje v Vidmu, kjer se nahaja kmetijsko ravnateljstvo. Gorica dobi kmetijsko podravnateljstvo, čigar oddelki bodo še v Ajdovščini, v Tolminu in v Červinjanu. V Gorici bo še poseben oddelk za sadjarstvo in vinogradništvo.

Za tržaško pokrajino se ustanovi kmetijsko ravnateljstvo v Trstu, ki bo imele še dva oddelka: v Sežani in v Ronkah.

Za Istro niso še izdani tozadevno

končnoveljavni ukrepi. Kaže pa, da bo tudi tam deželni kulturni urad odpravljen.

DRŽAVNA KMETIJSKA ŠOLA NA GRMU.

Letni tečaj grmske kmetijske šole se je zaključil dne 31. oktobra z dobrim uspehom. Ta tečaj je dovršilo 12 učencev in 6 vajencev. Od učencev sta 2 prejela spričevalo I. vrste in 10 spričevalo II. vrste. Novo upeljano jubilejsko pohvalno diplomo je v tem tečaju prejel učenec Martin Jerele iz Osrečja pri Šmarjeti na Dolenjskem.

Novo šolsko leto se je pričelo s šolsko mašo in z nagovorom ravnatelja na učence dne 8. novembra 1923. V zavod je vstopilo skupaj 50 učencev, od tega 14 v letno šolo, 20 v prvi tečaj in 18 v drugi tečaj ljudske šole. Po narodnosti so vsi učenci Slovenci in sicer je 14 Dolenjcev, 13 Gorenjcev, 5 Notranjcev, 9 Štajercev, 9 Primorcev in Notranjcev iz italijanskega ozemlja ter 2 Korošča. Starost učencev je 15 do 23 let, predizobrazba največ ljudska šola, le 2 imata po 2 razreda srednje šole, 2 sta dovršila že druge kmetijske šole, 6 pa letni tečaj grmske šole

Kletarstvo.

KEDAJ PRIČNEMO S PRETAKANJEM VINA?

Ako je mlado vino, napravljeno iz dobrega in zdravega grozdja, popoinoma povrelo in če je jesen topla, se ni treba prenačati s pretakanjem vina. Počakati je, da se vino ohladi, ali kakor pravimo, da občuti prvi mraz.

So pa tudi slučajji, v katerih je treba nospešiti pretakanje. Taki slučajji so bili letos ponekod tudi pri nas. Mlada vina, napravljena iz gnilega grozdja, katero je vsled boleznii ali dolgotrajne suše gnilo, ali ker ga je toča potolkla oziroma načela, je treba takoj, ko je glavno vrenje nonehalo, pretočiti.

C.

Umni kmetovalec! Če hočeš dobro sebi in svojim potomcem pristopi k Slovenskemu kmetijskemu društvu v Gorici ali k Tržaški kmetijski družbi v Trstu, na vsak način pa naroči se na *Gospodarski vestnik*, ki stane 10 lir letno!

V r t n a r s t v o .

BOJ VRTNEMU BOLHAČU!

Po naših vrtovih nam dela ta nemili gost, posebno v sušnih letih, ogromno škodo. Ko se mu približamo na korak, poskakuje ta drobní stvor z našega mladega zelja, kolerab, ohrovta in drugih nasadov, kakor prava bolha. Čeprav je tako droben, nam lahko uniči vse najboljše nasade, ker se pojavlja v velikanski množini. Za pokončavanje se priporoča močno zalivanje gredic, ker mu mokrota ne ugaja, posipanje s pepelom, žveplom in tobačnim praškom.

Ker pa pepel odnaša veter, žveplo je drago in tobačni prašek se težko dobi, se je poskusil boljši način zatiranja, in sicer:

Na kolec, ki smo ga na koncu odžagali, pribijemo z žebliem deščico, veliko za pol pole navadnega papirja. Na deščico pribijemo papirja in ga namažemo z lepilom za lovenje muh.

Ako gremo, držeč to pripravo pred sabo tako, da je namazana deščica kake pol pedi nad nasadom, se bolhači vznemirijo, poskačejo raz zelenjadi in se nalepijo na namazani papir v ogromnem številu.

Kdor bo to poskusil, se bo čudil, kako more biti na eni sami gredici tolika množina tega mrčesa.

Ako to večkrat ponovimo, bo bolhačev vsak dan manje in kmalu popolnoma izginejo. C.

V p r a š a n j a i n o d g o v o r i .

Št. 1. — *V. D. iz J.* — Vprašanje: Slišal sem, da je v goriški deželi obstojal poseben urad za zavarovanje živine. Prosim, da mi blagovolite naznaniti, ali ta urad še deluje. Ako ne, kako je urejeno drugod med našim kmečkim ljudstvom to vprašanje.

Odgovor: Uprava bivše goriške dežele je ustanovila že pred vojno »Deželni zavod za zavarovanje goveje živine«, ki je deloval potom številih krajnih pozdržnic skoro v vseh občinah dežele. V letu 1922. se je nameraval zavod popolnoma preustrojiti. Toda novembra tistega leta je zavod ustavil svoje delovanje in stopil v likvidacijo. — Že prej pa so obstojale v nekaterih občinah samostojne zavarovalnice goveje živine kot društva na vzajemni podlagi. Po razpustu deželnega zavoda pa se je število teh pomnožilo, tako da lahko rečemo, da je danes večina govedi med našim ljudstvom zavarovana v samostojnih, domačih »društvih za zavarovanje goveje živine«. Ta društva imajo običajno svoj delokrog samo v eni občini, nekatera pa tudi v več. Kaže, da stvar uspeva povoljno. Omeniti moramo še, da so posamezniki zavarovali svojo živino pri raznih zava-

rovalnih družbah proti požaru. A tudi ti razdirajo tozadevne pogodbe in pristopajo k domačim zavarovalnicam. — V starih pokrajinah države je to vprašanje urejeno s posebnim zakonom, o katerem bomo razpravljali v eni prihodnjih številkih našega lista.

Št. 2. — *T. J. M. starešina v V.* — Vi pišete: Prosim, da mi pojasnite sledečo zadevo glede občinskega jusa (deleža na uživanju skupnih zemljišč): Ako občinar, ki je bival od rojstva v občini, sedaj proda vse svoje premoženje ter se izseli, ali ohrani še ali ne pravico do svojega deleža ter ali lahko pooblasti drugo osebo, da ga nadomestuje tozadevno?

Odgovor: Ako bi hoteli odgovoriti na Vaše vprašanje, bi morali poznati dejanski položaj razdelitve skupnih zemljišč v Vaši občini. Predpostavljamo, da zemljišča niso še razdeljena na podlagi posebnega razdelitvenega zakona, temveč da so še vedno skupna last, na kateri imajo upravičenci le užitek. V tem slučaju velja glede vsaktere izpremembe pri načinu uživanja (dedovanje, prodaja, nakup, itd.) še vedno stara neizpodbijana navada v zmislu

§ 63. prejšnjega občinskega reda. Ta zakonita določba pa je jako splošnega značaja, kajti, kar je nam znano, je bila ta stara neizpodbijana navada skoro v vsaki vasi drugačna. O tej navadi odloča v prvi stopnji starešinstvo, čigar sklep je vedno obveljal, ako ni bilo utemeljenih pritožb proti temu. Če je v Vaši občini navada, da je pravica do deleža združena s posestjo gotove hiše ali gotovega zemljišča, tedaj bi prešla v slučaju prodaje, dedovanja itd., tudi pravica do dotičnega deleža na kupeca, dediča, itd., ne da bi prodajalec moral dati komu še posebnega pooblastila za užitek, ker se mora to urediti že v kupno-prodajni pogodbi. Če pa je navada taka, da je delež združen z družino, dokler ta biva v občini, potem izgubi upravičenec svoj delež, ako se odstrani iz občine, ker ga ne more prodati.

Našteli bi Vam lahko še celo vrsto takih možnosti, a za Vas bi bile brez pravega haska.

Če zelite popolnoma natančnega pojasnila, nam morate tudi Vi povsem točno obrazložiti ves položaj. Veselilo nas bo, če to storite, ker je ravno vprašanje uživanja skupnih (občinskih) zemljišč v naših krajih jako pereče.

Št. 3. — V. P. iz G. — V odgovor na Vaše vprašanje glede izmenjave vlog pri bivši avstrijski poštni hranilnici, ki je bilo med tem končno urejeno. Vas opozarjamo na tozadevni članek v tej številki našega lista, ki v izčrpnih oblikah pravlja tozadevne ukrepe. Prečitajte ga pazno, in imeli boste zaželjena pojasnila. Kakor pa boste videli, je glavni pogoj za dosego izmenjave italijansko državljanstvo. Če dotična oseba tega nima, potem bo vse Vaše prizadevanje zaman.

D o p i s i.

Iz tržaške okolice. — Ako obrnemo pogled nazaj v predvojne čase, tedaj se spominjamo, da se je naše kmetijsko gospodarstvo lepo razvijalo in napredovalo. Veselili smo se takrat vsakega napredka, se zanimali za vsako novost in marljivo posnemali vzorne gospodarje. Po zimi smo pridno prebirali gospodarske knjige in časopise, obiskovali kmetijska predavanja in se pisovali v razne kmetijske ustanove. Vse je kazalo dobro voljo po napredku. Izgledalo je, kakor da nočemo zaostajati v kmetijstvu za drugimi narodi. Veselje je bilo opazovati to gibanje. Ali naše veselje je bilo prerano.

Prišla je svetovna vojna, pobrala nam naše najboljše moči, naše krepke sinove — nekatere za vedno — ponekod nam razdejala vse naše imetje, katerega smo si pridobili tekom življenja s potom svojega obraza. Po prevratu so se posledice svetovne vojne poostriale tako, da je naš gospodarski položaj prav žalosten. Mnogo naših vzornih kmetovalcev zapušča svojo rodno grudo, in odhaja v tuje no. Na njihovo mesto prihajajo tuji lju-

dje. Od nekdanj tako skrbno obdelanega polja in vinogračov, jih je ostalo mnogo neobdelanih in pustih. To puščobo je lanskega leta izpopolnila še dolgotrajna suša. Svojih že itak pičlih pridelkov ne moremo vnovčiti, ali pa jih moramo dati na trg pod ceno. Sličnih slučajev bi lahko naštevali še mnogo.

Kar pa je najbolj žalostno, je to, da se naši kmetovalci vkljub svojem težkemu položaju ne zanimajo več za kmetijske organizacije, niti za gospodarsko čtivo. Oni nočejo več pojmovati pomena kmetijskih udruženj, največ radi onih borih par novcev, ki jih morajo tu prispevati. Izogibajo se kmetijskega čtiva zaradi istega vzroka. Ne pomislijo pa, da bi jim bila ona mala žrtev stotero povrnjena.

Kmetijska društva in ustanove niso ustanovljene zaradi kakih osebnih koristi nosameznika, temveč v korist splošnega gospodarskega napredka.

Naša kmetijska društva in ustanove obstojajo zato, da zastopajo naše narodne in gospodarske koristi, da potom svojega časopisja prinašajo poučne, stro-

kovne članke, čajajo navodila, nas seznanjajo z domačimi in tujimi gospodarskimi razmerami, razširjajo nauk in idejo združništva in nas spajajo v gospodarske zadruge, da postanemo neodvisni od vseh izkoriščevalcev. Kajti le s skupnimi močmi lahko dosežemo gospodarske cilje, kateri so posamezniku nedosegljivi, ter s tem dvigamo samozavest in zaupanje vase.

Ako hočemo izboljšati naš današnji žalostni položaj, ako hočemo preprečiti izseljevanje naših ljudi, ako Vam je mar Vaš lastni blagor, *tedaj kmetovalci izpolnite svoje dolžnosti!*

Propast naših kmetijskih ustanov in njega časopisja, pomnite, je Vaša lastna propast. C.

Iz Dornberga. — Dne 23. decembra 1923 popoldne nam je predaval strokovni uradnik deželnega kmetijskega urada gosp. Just Ušaj o potrebi ustanovitve združne žganjarne. Priporočal nam je, da ustanovimo čimprej v neomajani slogi zadrugo med vinogradniki občine; povabimo naj tudi ostale vinogradnike iz okolice, kakor tudi od drugod po Vipavski dolini, da pristopijo k zadrugi. S tem se omogoči čim boljše vnovčevanje tropin, drožij, sadja in morebiti tudi vina samega. Zadruga bi prevzemala te tvarine od združnikov, predelala jih v žganje in jih plačala po končanem letnem obračunu z ozirom na skupiček za svoje izdelke. Ob prijemu tvarin za žganjekuho bi lahko tudi dala kaj na račun bodisi v žganju ali v denarju. Gospod predavatelj, nam je tudi obširno obrazložil koristnost take

zadruge in prednosti, ki jih uživajo take zadruge od države.

Vsi navzoči, bilo nas je okoli dvesto, smo predavanju z zanimanjem sledili. Po končanem govoru smo enoglasno poverili nalogo pripravljalnega odbora naši hranilnici in posojilnici ter vinski zadrugi. Gospod predavatelj nam je obljubil, da bo v najkrajšem času izdelal pravila, ki jih bo predložil pripravljalnemu odboru. Ta pravila se bodo prečitala na ustanovnem zborovanju; obenem se bode začelo tudi vpišovanje članov.

Škoda, da nismo ustanovili že lani združne žganjarne ker letošnje tropine smo morali zavreči. Nekateri so izrazili željo, da naj se žganjarna ustanovi, če le mogoče, še te pomladi, da bi mogli spraviti v prid vsaj drožje. Vsi smo prepričani, da nam bode zapričeto delo tudi dobro uspelo in pripomoglo olajšati gorje, ki ga nam prizadeva vinska kriza.

Dornberžan.

Iz Škednja pri Trstu. — Naši plavži. To podjetje, ki je prenehalo z obratom kmalu po izbruhu svetovne vojne, vstaja zopet iz dolgega mrtvila. Obrat se sicer ne prične takoj v predvojnem obsegu, a vendar tako, da bo imelo pri tem krog 600 delavcev zaslužka. Proizvajal se bo plin za tržaško mestno občino, ker je prišlo po dolgotrajnih pogajanjih vendar do sporazuma z že obstoječo tržaško plinarno. Obrat prične najkasneje tekom dveh mesecev. Upamo, da bo značil ta korak nov napredek po predolgem počitku. Želimo, da bi se premagale še vse druge težkoče, ki ovirajo početek rednega in prepotrebne dela v tovarnah.

D r o b i ž .

Predelska železnica. — O izgraditvi te prometne sile, ki naj bi prinesla Trstu in s tem tudi celi naši pokrajini novega gospodarskega razvoja, se mnogo piše, a še več govori. Tudi na zadnjem tržaškem kongresu za razmah italijanske trgovine so padle tehtne besede v prilog te nove železniške proge. Ali bodo kaj zalegle? Mi želimo, da bi, kajti če druge

ga ne, bi vsaj par stotin naših ljudi dobilo zaslužka pri tej gradnji. Brezposelnost je velikanska, in vsak najmanjši oddih prinese nekoliko upanja na izboljšanje prežalostnih razmer na tem polju.

Vinska kriza. — Kljub vsem množestvilnim korakom od najuglednejših vinorejskih organizacij in kljub posredovanju poslancev in senatorjev, je

vlada izjavila, da ne more znižati voznišne za prevažanje vina po železnicah in izpremeniti vinskega davka. Glasni so bili posebno sicilijanski vinorejci, kjer je kriza najhujša. A zaman vsi njih napori.

Dalmatinsko vino. — V Dalmaciji upajo da se cena vinu dvigne. Zato drže pa visoke cene, s katerimi trgovci niso zadovoljni. Prodajajo vino le tisti, ki nujno rabijo denar. Pomanjkanje gotovine tudi močno ovira kupčije, ker se vino na upanje ne daje, temveč le proti gotovini. Kakovost vina je dobra, količina za 30% večja od lanskega pridelka. Odstotek alkohola znaša pri belem vinu 12, pri črnem 13. — Na sploh vlada tudi v Dalmaciji vinska kriza.

Izseljeniška šola v Gorici. — V furski pokrajini bo otvorjenih, kakor se razglša, krog dvajset posebnih šol za izseljence. Najbrže dobi tudi Gorica tako šolo. Ni prijetna ta vest! A ker si morajo naši ljudje drugod iskati kruha — v domači deželi ga ni več — je umestno, da dobijo od nepristranskih činitelev navodil, kako naj postopajo pred izselitvijo in med bivanjem v tujih krajih.

Zniževanje delavskih plač v Ameriki. — Ravnateljstva velikih rudokopov za baker so pred kratkim razglasila, da nameravajo svojim nastavljencom znižati mezde. Po nekod bo znašalo to znižanje 10% dosedanjih prejemkov, drugod se odtrže za enkrat delavcem od njihovega zaslužka 50 cent, na dan. Nekatere tovarne so sploh zatvorile svoje obrate in odpustile delavstvo s prozornim namenom, da ob novi otvoritvi sprejmejo samo delavske sile s skromnimi zahtevami. V posameznih okrajih so podjetja skrajšala delovni urnik na ško do delavstva. Razni veleobrati so si v zadnjih letih nagromadili ogromnih dobičkov, zato lahko zapirajo svoje tvornice, ker pričakujejo z gotovostjo novih dohodkov od znižanja delavskih dnin. Druge tovarne so zopet bogato založene s svojimi proizvodi, ki jih je treba spraviti na trg z velikimi dobički. Med tem pa naj delavec počiva in strada, da bo

potem bolj pripravljen dajati mozeg za nenasitne žepe ameriških milijonarjev in sicer za majhen denar. — Tak je danes gospodarski položaj delavca tam preko morja. Pri nas pa vlada se vedno mnenje, da je Amerika ona dežela, kjer se cedi med in mleko delovnemu ljudstvu. Resnica pa je baš obratna, ker tudi ameriški kapital je brez srca za delavca in njegovo družino.

Ureditvev dolgov in terjatev v kronah napram Nemški Avstriji. — Svoječasno so se ustanovili v področju trgovsko-obrtne zbornice v Trstu posebni odbori dolžnikov in upnikov v kronah napram Nemški Avstriji v svrhu, da skupno ščitijo svoje koristi. Ker se vprašanje ureditve vendar le prepočasi rešuje, so se prizadeti zbrali dne 18. decembra 1923 v Trstu, kjer so po zaslišanju poročil uglednih strokovnjakov sklenili pozvati kr. vlado, naj pospeši razvozlanje tega perečenega vprašanja. Pri tem gre za lepe milijone, ki jih mora dobiti naša dežela. Vprašanje je velike gospodarske važnosti, vsled česar smemo pričakovati, da bodo meredajni krogi s pravim razumevanjem podvzivali zahtevano rešitev...

Odlok proti alkoholizmu. — V Uradnem listu z dne 26. oktobra 1923 je bil objavljen poseben odlok, ki zasleduje namen omejiti pijančevanje. Bistvena njegova vsebina je: 1. Na vsakih tisoč prebivalcev je dovoljena le ena gostilna, v kateri se sme točiti vino, pivo in žgane pijače; 2. Gostilne se ne bodo smele odpirati ob delavnih pred 10. uro, ob nedeljah in praznikih pred 11. uro; 3. Gostilne se bodo morale zapirati v času od 15. maja do 31. oktobra najkasneje ob 23. uri, v času od 1. novembra do 14. maja pa ob 22. uri. Odlok predvideva pa take izjeme, ki so bolj prehodnega značaja, da ostane za enkrat skoro vse pri starem.

Vinski pridelok v južni Franciji v letu 1923 znaša na podlagi uradnih podatkov 25.773.265 hl. Leta 1922 je Francija pridelala 26.417.317 hl vina. Torej je v letu 1923 pri vinskem pridelku nadovala.

Čebelarški vestnik.

Dr. Bobič Leopold:

GOSPODARSKI POMEN ČEBELARSTVA.

Čebelarstvo je bilo od pamtiveka uvaževano v gospodarstvu. Čebelarstvo se je gojilo in se še dandanes goji ali radi veselja in opazovanja čebelnega življenja ali radi gotovih dohodkov, ki se v gospodarstvu pričakujejo od čebelarstva kot stranske pridobitne panoge. V Ameriki in v Nemčiji se je doprinesel dokaz, da more umno čebelarstvo postati ne samo glavni temveč tudi edini vir dohodkov za omogočenje obstoja čebelarja in njegove družine. Pri nas se to menda še ni preizkusilo. — Ali pri nas imamo mnogo čebelarjev, ki imajo iz čebelarstva toliko dohodkov, da izpolnijo z njimi gospodarski primanjkljaj.

Dandanes, ko postajo življenje radi brezposelnosti in velike druginje od dneva do dneva težje, bi utegnil marsikateri duhovnik, učitelj, uradnik, kmet, delavec, invalid najti v čebelarstvu tisti vir dohodkov, ki mu primanjkuje v kritje njegovih življenskih potrebščin. Čebelarstvo se lahko postavi poleg vrtnarstva in perutninarstva kot stranski vir dohodkov na prvo mesto in to radi tega, ker zadošča le začetna glavica in ni posebnih vzdrževalnih stroškov. Seveda zahteva čebelarstvo temeljitega poznanja čebelnega življenja in marne paznje pri oskrbovanju panjev. Kdor ima dobro voljo, si pridobi v par letih potrebno znanje. Ni pa dovolj to znanje o negovanju čebel, treba je, da imaš veselje in nagnjenje do čebelarstva. Drugače ne loti se ga!

V naši deželi so klimatične in cvetne razmere prilično dobre in s sedanjim množino panjev ni izkoriščen niti peti del cvetnega nektarja. Brez dvoma se posuši vsako leto velika množina nepo-

branega sladkega cvetnega soka — na škodo narodnega gospodarstva.

Evo ti, migljaja! Kdor čutiš veselje in nagnjenje do čebelarstva, začni čebelariti!

ŠKODLJIVCI KORISTI ČEBELARJEV.

Kdo so ti škodljivci? Čebelarji sami. To so tisti čebelarji, ki nimajo zadržniškega duha ter zadržniškega smisla in ki prodajajo med po sramotno nizki ceni in ki oddajajo vosek rajši drogistom in drugim trgovcem, nego naši čebelarški zadrugi.

Predno je začela naša zadruga nakupovati vosek, so ga čebelarji ponujali drogistom in drugim trgovcem skoro za vsako ceno, to je po L 5 in L 6. Zadruga je lani in predlanskim prevzemala vosek po L 7 do L 9 za kg in je na ta način dvignila ceno vosku v trgovini do L 10, ker je na trgu voska primanjkovalo radi skupljanja voska pri čebelarški zadrugi. V letu 1923 je naša zadruga nastavila ceno vosku do L 10 za kg. In kaj smo doživeli? Da so šli nekateri čebelarji z voskom k trgovcu in mu ponudili vosek po L 10,50, češ, da drugače ga nesejo v zadrugo, ki jim ga plača po L 10. Seveda je trgovec, ki je vosek potreboval, plačal po zahtevani ceni. In posledica je ta, da zadruga ne dobiva voska za izdelovanje satnic in da ostane mnogo čebelarjev brez satnic. Velika je nevhvaležnost in kratkovidnost takih čebelarjev, da ne uvidijo, da se morajo zahvaliti zadrugi, ker le ona je dvignila ceno voska in ker ima namen ceno vosku še dvigniti. Za nekaj borih stotink izdajajo korist za druge, ki je koncem koncev korist čebelarjev.

Načelstvo »Slovenske čebelarske zadruge« je svojčas sklenilo, in ta sklep je bil tudi objavljen, da naj bode cena medu v drobni razprodaji po L 10 do L 12 za kg in s to ceno je zadruga stopila

na trg. In kaj smo videli? Da prodajajo čebelarji med na drobno po L 7, po L 6 in celo po L 5.50! Zgodilo se je nekaj dni pred božičnimi prazniki, da so nekateri obrtniki prašali za večjo količino medu. Zadruga jim je nastavila ceno po L 8 na debelo. In kaj se je zgodilo? En obrtnik se je obrnil na nekega čebelarja in je od njega dobil med po L 6.50 in drugi obrtnik je dobil od drugega čebelarja po L 6. In koliko je takih slučajev, ki nam niso in ne morejo biti znani!

S takim postopanjem škodijo čebelarji sami sebi in drugim čebelarjem. Najbolj neodpustljiv greh pa je ta, da pridejo taki čebelarji vprašati, kako visoko drži zadruga ceno medu in da ga potem sami prodajajo po nižji ceni. Dragi čebelarji, po taki poti ne pridemo daleč! — *Kar se more opravičeno od vas zahtevati, je to, da se držite cen, kakor jih je nastavila zadruga in da ne greste pod te cene.*

Čebelarji, pokažite v lastnem interesu združniškega duha in ne delajte na lastno škodo in na škodo čebelarjev!

VAŽNI SKLEPI »SLOVENSKE ČEBELARSKE ZADRUGE«

Ker niso bili na dosedanjih občnih zborih prisotni vsi člani in ker je mnogo čebelarjev vstopilo v zadrugo še le v zadnjem času, se nam zdi potrebno, da se objavijo nekateri važni sklepi občnih zborov, da jih bodo vsi člani poznali.

I. — »Slovenska čebelarska zadruga« se je ustanovila z območjem za Julij ko Krajino na ustanovnem občnem zboru v Gorici dne 3. februarja 1921. V pravih se je določilo, da plača vsak član ob pristopu vsaj eden združni delež v znesku lir 10, z omejenim jamstvom desetkratnega zneska vpisanih deležev. Javna razglasila, ki so po zakonu predpisana, se objavljajo v »Goriški Straži« oziroma v listu, ki ga določi občni zbor. Načelstvo more objavljati razglase tudi v drugih listih.

II. — Na rednem občnem zboru 18. junija 1922 so se storili sledeči važni sklepi:

1.) da se uvede za člane zadruga

letna poslovalnina lir 4 za kritje pisarniskih stroškov ter da plača vsak član ob pristopu poleg deleža lir 4 kot pristopnino in da so novi člani za prvo leto oproščeni plačila poslovalnine;

2.) da je po izvedencih zadruga izvedena revizija čebelnjakov za člane obvezna, a da naj gledé nevlanjenih čebelarjev poskrbi načelstvo za oblastveno revizijo;

3.) načelstvu se je poverila naloga, da izvede zavarovanje čebel proti boleznim s tem, da sestavi pravilnik. Prispevek, ki naj ga plačajo člani vnaprej, se določi sorazmerno s številom vzimljenih panjev. Odškodnina za vsled boleznih izgubljene ali uničene panje naj se določi s 60% prave vrednosti. Po voščnem molju uničeni panji se ne odškodujejo, ker se zanikrnost ali nemarnost čebelarjev pri uničevanju črvov in več ne more in ne sme podpirati.

III. — Na rednem občnem zboru 8. aprila 1923 so se storili ti le važni sklepi:

1.) da je vsak član dolžan podpisati po en delež za vsakih deset vzimljenih panjev in da veljajo odlomki nad pet za desetico;

2.) da naj se vnovčevanje medu izvrši potom osredotočanja vsega medu v čebelarski zadrugi in z drobno razprodajo;

3.) da naj bi zadruga, če le mogoče, plačala pri prevzetju medu del kupnine, a ostanek, ko se med proda;

4.) da naj se med preišče pri prevzetju, če je pristen;

IV. — Načelstvo je sklenilo:

1.) v svoji seji z dne 19. julija 1923, da se bodo priobčevale čebelarske stvari v »Gospodarskem vestniku« in

2.) v svoji seji z dne 18. okt. 1923, da se začne z organizacijo razprodaje medu in da se bode med prodajal pod znamko »Ambrozija, zajamčeno čisti naravni med« (Ambrosia, miele puro naturale garantito) pod združno firmo.

Seveda se je storilo na omenjenih občnih zborih in v mnogobrojnih sejah načelstva še mnogo drugih sklepov, tičočih se navadne in redne uprave in ki so bili objavljeni svoječasno, a tukaj ob-

javljeni sklepi so po večini taki, ki so važni v pogledu razmerja članov do zadržuge. — *Tajništvo.*

Redilna vrednost meda. — Ministrstvo za javno zdravje češkoslovaške republike je na kmetijski razstavi v Pragi dalo izobesiti poseben razkaz, s katerim je napravilo medu — najbrže nehote — veliko in dobrodošlo reklamo. V razkazu se čita: $\frac{1}{2}$ l mleka ima enako vrednost kakor 100 g medu = 200 g jajec = 100 g koruze = 150 g riža = 500 g graha = 200 g karpa (riba) = 400 g ščuke (riba) = 400 g krompirja = 1250 g cvetnega zelja = 125 g pšeničnega kruha = 42 g surovega masla = 50 g slanine = 100 g sira = 1500 g kislega zelja = 750 g jabolka = 85 g čokolade = 100 g mastnega svinjskega mesa = 250 g puste govedine. — Iz tega jasno sledi, da zavzema med kot hranilo jako važno mesto, kar pa se pri nas še vedno ne zadostno upošteva.

Hud mraz postane čebelam lahko škodljiv. — Ko nastopi mraz, se skušajo čebele pred njim zavarovati na ta način, da se stisnejo kolikor mogoče tesno v grozd. Če so čebele zraven tega še izpostavljene prepihu, se zna pripetiti, da so naenkrat odrezane od svojih medenih zalog, ker rabijo v takih razmerah jako mnogo hrane. Čebelni grozd je jako okoren in se vsled tega le s težavo premika proti enemu koncu panja. V takem položaju porabi en panj čez zimo 5 kg meda, dočim bi porabil isti panj le 1 in pol do 2 kg, ako se nahaja dobro zavarovan proti prepihu, tudi pri 2 do 3 stopinjah mraza v yarnem prezimovališču.

OBVESTILA.

Cena voska, ki ga prevzema čeb. zadruga je bila določena po kakovosti do lir 10. Če je vosek prvovrsten, se plača tudi nad lir 10. Kdor ima kaj voska, naj ga kolikor mogoče hitro pošlje ali prinese zadrugi.

Cena medu, ki jo je določila zadruga, naj bode v drobni razprodaji najmanj

po lir 10 za kg in na debelo najmanj po lir 8. Pod prodajo »na debelo« se razume količina nad 50 kg.

Izdelovanje satnic ali umetnih medsten. — «Slovenska čebelarska zadruga» bo tudi letos izdelovala na svojih strojih satnice. Da se bode moglo začeti z delom čimprej in da bo ob pravem času dovolj satnic na razpolago, se vabijo čebelarji, da pošljejo ali prinesejo v zadrugo svoj vosek za predelavo v satnice že tekom meseca januarja. Vzpričo pomanjkanja združniškega duha na strani čebelarjev, ki oddajajo svoj vosek rajši drogistom in drugim trgovcem nego zadrugi, naj se ne zanašajo čebelarji, da bodo mogli kupiti satnice pri zadrugi, ker imamo v zalogi le prav majhno količino voska. Kdor bode rabil satnice, naj si tedaj priskrbi pristen in čist čebelni vosek in naj nam ga pošlje v predelavo.

Popraševanje po A. Ž. panjih. — Če ima kdo na prodaj v Nemčiji izdelane A. Ž. panje, ki so bil dani na račun vojne odškodnine, naj naznani število in ceno zadrugi.

Kupijo se panji s čebelami. — Kdor ima na prodaj panje s čebelami, naj naznani zadrugi število panjev, kakovost ali vrsto panjev in ceno.

Naročba čebelarskih listov. — Če želi kateri čebelar naročiti čebelarske liste kakor n. pr. »Slovenski čebelar« — Ljubljana (lir 12), »Jugoslovenska pčela« — Zagreb (lir 10), »Hrvatska pčela« — Osijek (lir 10), »L'Apicoltura italiana« — Ancona (lir 13), »L'Apicoltore Moderno« — Torino (lir 13), »Bienenvater« — Wien (lir 13), naj pošlje naznačeno naročnino »Slovenski čebelarski zadrugi«.

Opomba. Neki čebelar je lansko leto položil za list »Bienenvater« samo lir 5, zato se list ni naročil. Če dotičnik dopošlje še lir 8, se mu naroči letnik 1924.

**Čebelarji! Vaša sveta dolžnost je, da naročate in razširjate
GOSPODARSKI VESTNIK, svoje strokovno glasilo.**